

מתיקות השבת

יו"ל ע"י ישיבת חיים של תורה - לובלין פניה"ק ירושלים ת"ו
בראשות הגאון רבי מנחם ברוך יאזעו שליט"א
תלמידו של מו"ר פוסק הדור בעל "שבת הלוי" זצוק"ל



◆ משיחורנו של מורינו ראש הישיבה שליט"א ◆

כל תפלה מתקבלת

"ואתחנן אל ה'... ויתעברה ה' בי". מנשה רבנו התפלה חמש מאות וחמש עשרה תפלות להפגס לארץ הקדושה ולא זכה להפגס אליה, וצריך להבין שאלאחר שמושה עבד את ה' כל ימיו ונשא את עם ישראל כאשר ישא האומן את היונה, מדוע לא התקבלו בקשותיו הרבות להפגס לארץ, ומה גם שאמריו חז"ל: אין תפלה שבה ריקם, ואם כן, מה הועילו כל התפלות הללו שבקש מנשה להפגס לארץ?

וביותר קשה, שהקב"ה מצוה את מנשה לעלות ולראות בעיניו את ארץ ישראל והוא לא יכנס לשם, שהדבר אמור להסב חלישות הדעת גדולה למשה ולצער אותו ביותר, שרואה את הארץ ולא יכנס אליה, ואם כן, מדוע הקב"ה צוה אותו להסתכל על הארץ?

מתיקות התפלות

"ואתחנן אל ה'", אומר הספרי שיש עשרה מיני תפלה: 'שושנה' שהיא מלשון ששועה, והיא נעשית כשצדק קרוה לה, שאז הוא מושפע עמו יתברך. 'צעקה' זה כשצדק רחוק מה, שאז הוא צועק אליו כמו שצועקים למי שנמצא רחוק. 'נאקה' זה שצדק נואק לה' מרב משה וצער שעל לבו. 'רנה' זו שירה. 'פצור' היא הפצרה שצדק מפציר בתפלתו לה' שיתן לו את משאלתו.

'קריאה' זה שצדק מתפלל עם אמונה חזקה בה', כמבארם אבינו שיקראו לקב"ה אדון והכריז בקול את האמונה בה'. 'נפול' זה לפול אפים ולהתפלל עם שפלות גדולה, 'פולג' זה תפלה של טענות ופתיחים לפני ה', כמו שצאמר בפנחס שעשה פלילות עם קונו, 'פגיעה' זה פגישו עם ה' ככחול, 'תחנה' זה מלשון ואתחנן שהוא מלשון חן, שמושה בקש שימצאו חן בעיני ה', וכמו שהקב"ה אומר: 'ותחנת את אשר אחו' שהוא מלשון חן.

החן של השפל

ולפי זה ש'ואתחנן' הוא מלשון חן, לכאורה היה ראוי להאמר 'ואתחנן אל ה', אלא שמושה רבנו הוסיף את הלשון 'את' ואמר 'ואתחנן' ש'את' הוא מלשון

טפל, וה'חן' הוא העקר, למצוא חן בעיני ה', ומשה רבנו התפלל לפני ה' לזכות להיות טפל לפניו יתברך ובקב"ה למצוא חן בעיניו, וכמו שהמשיך ואמר: "אתה החלות להראות את עבדך", היינו תלמדו אותי איך להיות "עבדך" נאמן לה ולהראיש טפל לפניך כמו ה"את" שהוא טפל.

ובשביל לזכות להיות עבד ה' ולמצוא חן בעיני ה', רצה משה להפגס לארץ ישראל בשביל לקיים שם את המצוות התלויות בארץ, כמו מצות שמיטה שעל ידה אדם נעשה עבד לה', שמוכן להפקיר את שדהו מפני רצון ה', ובקש לזכות למדת אריכות אפים שזוכים לה בארץ ישראל.

התועלת שברבוי התפלות

ולכאורה, הרי תפלה אחת שלמה הנובעת מעמקי הלב שוה הרבה מאד תפלות, ואם כן, מדוע משה היה צריך להתפלל כל כך הרבה תפלות? אלא שמושה רבנו לא חזר על אותה תפלה חמש מאות וחמש עשרה פעם בתפלת קבע, אלא בכל תפלה הוא בקש על מידה אחרת.



שמושה רבנו פעם אחת בקש מה' זכה אותי להפגס לארץ ישראל בכדי לזכות למדת ארץ אפים, ופעם שניה בקש שהוא רוצה להפגס לארץ ישראל בשביל לשכור שמיטה ובקב"ה להיות עבד ה' שמופקיר את שדהו קמעות הבורא.

ובקש 'ואתחנן', אגא ה' זכה אותי למצוא חן בעיניך, זכה אותי להראיש "את", להיות טפל לפניך. "את עבדך" - זכה אותי להיות עבד לה', "את גדלך" - שאגלה את גדלתך, ואת ידך בתזקה" - זכה אותי להתנהג עם בני עמך ביד רכה ושלח אהליש דעתם של הבריות, "אעברה נא ואראה את הארץ הטובה... הנה הטוב הזה" - זכה אותי להיות נאמן לה כדי שאזכה לראות את זו פניו בעולם הבא, "והלכנו" זהו בית המקדש, שאזכה שיבנה בלבי בית המקדש הפרטי שלי.

לכבש את החר

ובפעם נוספת משה רבנו בקש: "ואראה את... החר

מתיקות הניסים

== מכתבים למערכת ==

"שפך באש חמתו"

"וירוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יללואו". בחסדי ה' יתברך יכיתי ואני כותב את השורות האלו להודות לה' יתברך ולפרסם את נסיו.

ביום שני י"ד תמוז (תשפ"ג) נסענו מטעם הישיבה לטיול לכונן מושב בארץ הקדש, תוך כדי הנסיעה, החל לעלות עשן בצד האחורי של האוטובוס. הבחורים שהיריחו את העשן, קראו לנהג שיצעה, וב"ה הנהג עצר במהירות ונאננו תוך כשלושים שניות מתחלת העשן.

בדקות הראשונות, הנהג, שפעל ביעילות גדולה ובקר רוח, הספיק לבצע בדיקה באוטובוס שלא נשאר אף אחד וכן להוציא את הנשק שהיה לו באוטובוס, בכדי שלא יגרם ח"ו לפגיעות. לאחר מכן, הנהג הגיע עם מסך לכבוי אש לחלק האחורי בכדי לנסות להתגבר על הדלקה, אך היא גדה מרגע לרגע, עד שכל האוטובוס החל לעלות כלו באש, וכן חלק מההר הסמוך החל לבוע.

בינתיים, לאחר שירדנו, התרחקנו מהאוטובוס והתחלנו לרקוד ולשיר שירי הודיה על הנס העצום שקרה. תוך כך החלו לעלות השאלות לגבי התפליו של הבחורים שהיו באוטובוס. הרבנים לא הרשו להתקרב מפאת הסכנת חיים, לאחר מכן הגיעו צוות מכבי האש שכבדו אט אט את השרפה.

לאחר כרבע שעה מאז שפרצה הדלקה, הגיעו אנשי צוות מהמושב עם רכבים גדולים, והסיעו אותנו למקום אליו היינו אמורים להגיע, שם נרגענו מהתהוה הקשה.

לאחר כבוייה של השרפה, נותר השלד של האוטובוס בלבד, הרבנים והתלמידים שהיו שם החלו לבדק מה נותר מהשרפה. נאספו המון שאריות של תפלים, חמישים, סדורים, גמרות וספרי קדש שחלק מהם שרד את השרפה. את כל שאריות התפליו והספרים לקחו אתם ובאו גם כן למושב עם אוטובוס חלופי שהגיע.

במושב, התפללנו מנחה, ורקדנו והודינו לה' על הנס שתינו נצלו. לאחר מכן בדקו כמה זוגות תפלים נשרפו, ואז עברנו לפנה אחרת במושב,

« המשך המעשה בעמוד ד'

פניני אגדה

• הרה"ג ר' אליהו קאהן שליט"א
משגיח דרשיבתנו •

שלא תהוה רעב בעולם הבא

אמר רבי יוסי בן קסקמא, פעם אחת הייתי מהלך בדרך ופגשתי בי אדם אחד ואמר לי רבנו, שאלתי אותו על מה הוא עובד, אמרתי לו אפילו אם יביאו לי אלהים אלהים דגריי ודגריי דר אלא במקום תורה (אבות ב). נשאלתי השאלה, מדוע לא הספינים רבי יוסי בן קסקמא לדור עמיהם ולהגלות שם למדינות ולעשות את מקומם במקום תורה?

אלא אפשיך לבאר זאת לפי מה שאמרנו תנ"ל, שלא כל אדם זוכה לשני שלחנות, והינו שיש אדם שהוא עשיר בממון, אבל מקמת שהוא עסוק בעשייתו, הוא מתרשל מלרדב קנינים של חיי עולם הבא, ונמצא שהוא אוכל בעולם הזה וישאר רעב בעולם הבא רח"ל.

ועל כך אמר רבי יוסי, שאפילו אם יתנו אלהים אלהים דגריי ודגריי ודגריי, הוא לא מוכן לקב, הינו שברוקא הוא מתרחק מעשירות ומתענוגות עולם הזה, ואינו בוחר בדינה נוקח ובאלפי אלהים דגריי ודגריי ודגריי, כי ידע שתענוגות העולם הזה משפיתים מהאדם את התכלית של העולם הבא שלשמה הוא נדל לזה העולם. ולכן אמר שרצונו לדור דוקא במקום תורה, ששם לא משקיעים כל כך שיהיה בית דף ועל שאר עניני העולם הזה, אלא משתדלים לרדב קנינים רבים של חיי עולם הבא, ששם הנשמה רעבה מאד למוון רוחני, ומי שתורח בנגר שבת – בעולם הזה, געסק התורה ויקיים מצוותיה ויהליכות טובות של אריות אפים, ותור וישאר מרות טובות שבו אדם לחבדו, הוא יאכל בשבת – ליום שבלו ארה, ויזכה לתענוג נצחי בעולם הבא.

הטוב הזה, הנהר הוא הניצח הרע שנגדמה לצדיקים כהר גבוה, ומשה רבנו אמר לה' אני רוצה לכבש את הניצח הרע, והלכנו" הלבנון הוא הניצח הרע שנגבא על ידי הלבן שמקבל מאביו ומששה רבנו בקש למלך על עצמו להיות עבד ה' שלם.

"ויחזקו ר' בי למענכם", לכאורה נראה שמששה רבנו אמר לעם וישאלו, ה' לא הכניס אותי לארץ וישאלו בגללכם, ובאמת לא יתכן שמששה רבנו מטיל את האשמה בעם שמסר נפשו עבורם, אלא יש לפרש שמששה רבנו אמר: ה' התעבר בי, כלומר שהכניס בי את רוחו הטובה בכך שלא נתן לי להכניס לארץ שזה לטובתי, שכן שלא נכסתי לארץ התקנימו תפלותי ומה שבקשתי להכניס לארץ וישאלו, ה' נתן לי את משאלתי הזאת בטר שאת דוקא בכך שלא הכניסני לארץ.

זכיה בגורל המדות

פי כל מה שמששה רצה להכניס לארץ לא היה בשביל שתענוג שיש בארץ זבת חלב ודבש חלילה, וכמו

שאמרנו תנ"ל (סוטה יז): 'וכי לאכל מפריה הוא צריך', אלא הוא חשק וקסף לקיים את המצוות התלויות בארץ ולרדב על ידי מצוות אלו את המדות הטובות הקרוכות בהן פנ"ל.

וכאשר הוא רצה בעיניו את הארץ ובכל זאת נכנע לרצונו ה' שלא להכניס לארץ והיה מוכן למנות את יחושע בן נון להכניס את העם במקומו, הוא קנה בכך את מעלת האריות אפים והענינו והענינו טובה וישאר המדות הטובות בתכלית השלמות, ובמקום שישכנס לארץ ועבד שם לקנות את המדות הטובות הללו על ידי מצוות התלויות בארץ, כגון ששלל ידי מצוות שמיטה: קנה נאמנות לה' ועינו טובה על הבריות שאכלו משדהו - ה' הביא לו את כל המדות הללו באותו רגע, כנה שזכנו לרצונו ותברך שלא להכניס לארץ ולמנות את יחושע להכניס את העם לארץ.

ועל כך משה אמר שכלל המעלות הללו הוא זכה "למענכם", הינו שגם אתם תלמדו בהן ותוכו למעלות הטובות הללו.

מתיקות הענוה ומרירות הכבוד

מרגיש עצמו שפל, ולכן הם טעו כנה לעבד לה, כי באמת קשה להבחין בין מעלת השפלות של עם ישראל לבין השפלות של הגויים שמתחבאים את עם ישראל.

המבדיל בין קדש לחל

וכמו שאמר התנא (אבות ה ט): 'מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע? וכי ידועה השאלה, וכי צריך למצוא הבדל ביניהם, הרי זה קדוש וזה טמא? אלא שתלמידי בלעם הם נראים כעונתנים וקבעו מדות טובות ואכן צריך עין טובה שידעת להבחין בין קדש לחל, בין טמא לטהור.'

הקפ"ה אמר למשה: "עלה ראש הפסגה... וראה בעצמך", מעלה לראש הנהר ותראה את הרי ישראל כמו הרי הפרמל, ותראה ששם יעמוד אליהו הנביא וישב אנשים בתשובה והוא בעצם יזכר אותה והכל יהיה כחך שלמדת את העם תורת ה'.

"ונשב בגיא מול בית פעור", משה רבנו מזכיר לעם וישאל את זה שהם נכשלו בעבודה זרה בבעל פעור, וכותב אחד המפרשים שהסבה שהם נכשלו בעבודה זרה של בעל פעור היא מפני שראו שעובדים לה באופן של שפלות שמלככים אותה, וטענו אחריה וסברו שאחי מדת הענוה הרצויה, ששלל ידי כך אדם

מתיקות ארץ ישראל ונחמת הגאולה



על כך במאמר: 'כל תפלה מתקבלת'

בציור שבכתרת הגליון: התינוק שנולד ביום הרבן בית המקדש על מנת לגאול את ישראל כמלך המשיח. נשא מהריו על ידי הרוח שלקחתו. וזאת מפני שאמו קללה אותו מקפדה ומרמור על כך שהוא נולד ביום שנחרב בית המקדש (ירושלמי ברכות פ"ב ה"ד).

האם מדת הקפדנות היא מדה שאסור להשתמש בה כלל?

ומדוע שמאי הגון הצדיק השתמש במדת הקפדנות בעוד שהיא גורמת לגזק?

על כך במאמר: 'המרירות והמתיקות שבקפדה'

בציור שלפנינו: רואים את העיר בית לחם יהודה שבארץ ישראל שהיא מקושבת ביהודים לאחר כבוש הארץ, וגם ישראל מנהלים בה משא ומתן באמונה מתוך ישוב הדעת.

מדוע משה רבנו לא זכה להכנס לארץ ישראל? ומדוע הוא נצטווה לראות בעיניו את הארץ, על אף שלכאורה הדבר מחליש את דעתו בכך שהוא לא יזכה להכנס לשם?

פניני הלכה

• הרה"ג ר' יוסף מאנדל שליט"א ר"מ בשיבתנו •

שיור אמה על אמה (ב)

ומשיר אמה על אמה כנגד הפתח (ש"ע תקס). כתב הפד"מ מגדים שצורת אמה על אמה הוא רבוע ולא ארוך וצד, וכנגד הפתח הינו מצד הפתח, והביאו הש"ערי תשובה וכתב שיש המניחים אמה על אמה מעל הפתח שז"ל אינו נכר למי שנגסו ואפשר שהוא כפי שיתקרא תמיד לפני בעל הבית היושב בפנים שעל הרב הוא יושב אצל הקיר אשר כותב פתח הבית והש"ע ב"ע, והמ"ב הביא את שגי המנהגים ומשמע מדבריו שמראה פנים לקאו ולקאו.

פסק הש"ע (שם): 'והלוקח חצר מקיבת ומכירת (רוש, קצרות), הרי זו שנוקתה ואין מחזיקים אותו לקלף בקתלים', וכתב על כך המג"א (סק"ד), שקל זה אם אינו יודע בברור שהודי סד אותה באסור, אבל אם יודע בברור שנגעשה על ידי הודי באסור חיב לקלפו.

לגבי בית נקטת ובית המדרש מותר בכל ענין ובכל ששור אמה על אמה (מ"א ס"ב) ופיר' מגדים בא"א ע"כ, והביאם להלכה המשנה ברורה בבאור הלכה, שבית הנקטת ובית המדרש מותר בכל ענין, הינו אף בסיד לחוד ובכלא ששור אמה על אמה, (וס"ס המג"א (שם) וכן המנהג, וזהו לאפוקי מאותם אחרונים (ש"ת מהר"ם בן ברוך ח"א סי' של ש"ת יוסף יוזפא סי' התצ"ב) שכתבו לשור אמה על אמה גם בבית נקטת.

לא סובל צדיקים פאלו, אלא מי שנוהגים בהליכותם בשרות ולא בעקמומיות לבאת בני אדם, אף על פי שפונתם לשם שמים, כי ה'לשם שמים' הזה גורם לרובו הארץ, ומבטחי הנצי"ב ואומר, שזה היה השבב של אבותינו הקדושים, שידעו להתנהג באהבה על כל בני האדם, אפילו עם בני אדם נגרים המכוערים במעשיהם, וכמו שאברהם אבינו התפלל על אנשי סדום אף על פי ששנא אותם מדיו "משנאיהו ה' אשנא", עכ"ל.

להכיר בטעויות

ומכר נכיל להבין את דברי רבי יוחנן שאומר (יומא טו): טובה כפרונו של ראשונים יותר מכפרו של אחרונים, ויש לפרש שתפס דוקא צפרו, כי הצפרו היא שיקופה ורואים מה יש אחריה, ואם כן היא מרפזת על כך שהראשונים ידעו את החסרונות שבהם ולא הסתירו את עצמם להעמיד פנים צדיקים, ועוד שהצפרו היא החלק שעמו תהיה טרופת, ואם כן היא מסמלת על כך שהראשונים ידעו את החסרונות שלהם שהם טרופים זה את זה וזה בזה שהם מחלישים זה את דעתו של זה החרב לשונם, ואלו האחרונים דומים לאכל שפכרם, שאף אדם לא יודע מה נמצא בתוכו, כך הם הסתירו את עונם, וראשונים שנתגלו עונם נתגלה קצם, ואחרונים שלא נתגלו עונם לא נתגלה קצם.

וקרוב לה' ובכל זאת להרגיש את השפלות שיש בו מצד זה שהוא בשר ודם, וכמו שרואים שמי שהלך אחר העבודה וזה והשפלות המזונת של בעל פה, ה' השמיד אותו, ואלו אדם שרוצה ומבקש את ה', תמיד ה' נתנו לו תנקה וגם אם הוא התרחק מדרך ה', הוא יכול לתקן את הכל ולשוב לדרך הישר.

למוד יסודות היהדות

ועל כך משה רבנו אומר: "ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים כאשר צונו ה' אלוקי", שהיסודות שצאמרו כאן על האמונה בה' ששומע כל תפלה ותפלה ועל מידת הענוה ועל התקנה של כל אדם וכו' הם חקים ומשפטים; יסודיים ביהדות. "אז יבדיל משה שלש ערים", קעת ה' צוה את משה להעמיד שלש ערים לתקנתם של הרוצחים בשגגה, כי קעת הוא הזמן שמשנה למד שלכל אדם יש תקנה וזהו הזמן להעמיד תקנה אפילו למי ששפך דם אדם ח"ו.

כמו שנתן"ל מספרים (ביטוי ג), על גרון קיסר שהיתה בו מידת הרציחה שבקש ללחם בישראל ולהחריב את ירושלים, וכאשר התינוק אמו לו את הפסוק: "נתתי את נקמתו באדם ביד עמי ישראל", הבין מכה שסופו של דבר ה' יעניש אותו אם יחריב את ירושלים, מיד להל והתגבר ומצאצאיו יצא רבי מאיר בעל הנס, הרי שלכל אדם יש תקנה, אם רק יבקש את ה' באמת.

לאחר מכן מובא בפירוש סדר מעמד מתן תורה, ללמד שהמודות הללו הן הכנה למתן תורה, שעל ידן אדם זוכה לתקנה של תורה.

האבלות והנחמה שבימנחם אב'

לומדים תורה לשמה לכבוד אב'ינו שבשמים, למוד המביא לידי מעשה של מדות טובות, זוכים להפך את האבלות לקרבה לאבינו שבשמים וזוכים על ידי כך לנחמה אמיתית ולגאולה השלמה.

ובפסוק נאמר: "הצור תמים פעלו... צדיק וישר הוא", והפסוק הוא שצ"ע על פי שה' הוא צור' שהוא לשון המורה על חזק שה' הוא כול, בכל זאת כל פעולותיו הן תמימות ושלמות, ולאורה מודע צריך לומר "צדיק וישר הוא" שה' הוא ישר, וכי מוה החידוש בקר שה' הוא ישר?

חמרת מכנה שם לחברו

מכאן הנצי"ב שפסוק זה בא ללמד על תנהגת ה' הברון בית המקדש השני שעד היום לא נבנה, שהנהגה זו גם היא הנהגה ישרה, דהנה בבית שני היו אנשים צדיקים, ולאכונה היה נראה שמה שה' החריב את בית המקדש והגלה את עמו היה חילול הנהגה לא ישרה ח"ו, ובפרט קשה, מודע עד היום, שעברו כבר קרוב אלפים שנות גלות, עדן לא נבנה בית המקדש השלישי, עבוד שביית המקדש השני נבנה לאחר שבעים שנה בלבד מאז חרבו בית המקדש הראשון.

אף הפסוק בא ללמדנו שהיתה זו הנהגה אמיתית וישרה, שה' עשה זאת משהו שגני אותה מקופה, אף שהיו יראי ה', היו קוראים לכל מי שאינו נוהג כמו דעתם שהוא צדוקי ואפקורס, ותקב"ה שהוא ישר

ומשה רבנו מלמד את העם שהשפלות שיש בעבודה זרה של בעל פה היא אינה הענוה הרצויה, אלא הרצוי בעיני ה' הוא להיות כמלמדיו של אברהם אבינו שיש להם רוח שפלה, כמו משה רבנו בעצמו שהוא התלמיד הגדול של אברהם אבינו שהיה ענו מכל האדם אשר על פני האדמה, אבל השפלות המאוסה שבעבודת בעל פה פוער אינה גגדר ענוה, אלא היא השפלת הנפש למקומות זווים באמת, והיא שפלות הגורמת לאדם לפול בעברות, כמו שאכן אחריו כן עם ישראל נשלו בעברות, אלא עליו לחתר אחר רוח נמויה ונפש שפלה כדרך של אברהם אבינו, ולכן באמת ה' לא נתן למשה להקנס לארץ, כדי לזכות לשפלות האמתית הזאת.

מהי ענוה?

ועל כך משה רבנו אומר: "ועתה ישראל שמע אל החקים ואל המשפטים אשר אנוי מלמד אתכם לעשות", משה מלמד כאן את העם לקח עצום מכל התפלות שהוא ספר עליהן כאן שהוא התפלל, שקל תפלה שאדם מתפלל, הוא ראה מכה תוצאות טובות, ואם הוא לא ראה את התוצאות, נבדאי יוצאי חלציו יראו את התוצאות ונבדאי גם בעולם הזה הוא יראה נחת מתפלותיו.

"ענינים הראות... פי כל האיש אשר הלך אחרי בעל פהו השמידו ה' אלוקו מקרבך", משה רבנו מלמד מהי ענוה אמיתית שאינה להיות שפל באופן שאדם מנח באשפתות חלילה, אלא "ואתם הדבקים בה' אלמנים חיים כלכם היום", על האדם להיות קדוש

החדש הזה נקרא 'מנחם אב' והסבה שהוא נקרא כך היא מפני שבחלקו הראשון הוא נקרא 'אב' מלשון אבלות, ומאחריו הוא נקרא 'מנחם' על שם הנחמה, ויש לכאור, 'אב' בעצם היה אמור להקרא 'אבל', אך נקראו 'מנחם אב' לומר שאבינו שבשמים מנחם אותנו מאבלנו.

והשם 'אבל' שהוא השם הראוי החדש זה הוא אותיות 'אבל', ומרפזו בקר שהאבלות באה בסבת השענות והתרעמוות שיש לאדם שאומר: 'אמנם טוב לי בזה ובה', 'אבל' מר לי בזה ובה', והתרעמוות הללו הן דבר שלילי וכמו שיש להמליץ על כך את הפסוק: "אבל - אשמים אנתנו", שישאדם אומר 'אבל' - מר לי בזה ובה, עליו לדעת שהמרידות שיש לו היא באשמתו, בסבת חטאיו, ואם כן, לא יתירעם על ה' שמרבה להיטיב לו בחסד ובמתנת חנם מעל ומעבר לראוי לו.

להפך את האבל לקרבה לאבא

וכיצד נשנה את ה'אבל' ל'אב' על ידי שנוציא מהאבלות את המלמד, שהלמד מסמלת על לימוד על מנת לקטר, שאדם רוצה ללמד לקח את מי שצער אותו ולקום בו, כמו שנהג קמצא ובר קמצא שסבכלתו החליט להזיק לכל עם ישראל שכלל לא פשעו נגדו, כדי ללמד לקח את בעל הסעדוה שגבה אותו וכן בתורה וירושלים, אם לא מתנהגים כך, אלא

עצות מתוקות

חז"ל אומרים (פסיקתא רבתי כו, ב) שירמיה הנביא ראה אחרי חרבו בית המקדש את השכינה כדגמת אשה שיושבת בראש החר וצוועקת וכוכה מי ונחמנה, ואפשר לכאר שביית המקדש הוא כנגד האשה שהיא עושה את מלאכותיו של האדם ומלמדת אותו מדות טובות, כך בבית המקדש היו את המראות הצבוכאות שהם הכלים של האשה, והמראות שבבית המקדש למדו שדרך האשה האדם רואה את עצמו ויכול להכיר כמעלותיו ובחסרונותיו ולתקן את עצמו, וכל העבודות שבבית המקדש הן מפלות למטרה הזאת, שאדם ידע להכיר את עצמו ולהתקן.

מתיקות שיחי

רבנו של עולם, כנה לנו את בית מקדשך ובלבבנו בנה משכן להכיר כמעלת כל אחר מישראל ולהעריכום, ובפרט להכיר כמעלת האשת חיל [שנתת לי] שעזרת ומסיעת [לי] לעסק בתורה ובמצוות, כי אתה אוהב את מי שיש בו מדת הכרת הטוב.

לכונן, זכנו לראות בקרוב בכנינו בית מקדשך, כדי שנוכל לבא לפניך עם קרבנות תודה מתוך הכרת הטוב אליך על כל החסרים שאתה עושה עמנו, וכבית מקדשך נלמד להכיר טובה לכל המיטיבים עמנו, ובכך נעלה נחת רוח לפניך ונתענג ממקרבך ומזיו פניך בעולם הזה ובעולם הבא. אמן סלה.

"ופרו מתוק לחבי"

מדוע התנהגת ה' עמנו בגלות - שהתארכה פבר קרוב לאלפים שנה, בשונה מחרבן בית ראשון שנגבה לאחר שנעים שנה בלבד - היא התנהגות ישרה וצדקת?

הפתרון לחידה מונח בתוכן גיליון זה. ניתן לשלוח את התשובה לכתובת האי-מייל: 7885595@gmail.com או בהודעה קולית בקו 'קול מתקוות': 073-313-4395. בצירוף שם, כתובת וטלפון | הוויכוח מפורט מטר"מ: ברוך פרוש, ביתר. אפרים זעפריני

והיני להזהר מרפוא שללא במקום ולדעת לומר 'לא' לאנשים שרוצים לגרר אותך לדרכים לא פשוטות ח"ו, ומאידך צריך להיות רך פקנה ולא קשה פארוז לפני יראי ה' ללקת אתם ברפוא ולתנהג אתם בנעימות.

ובכל מקום צריך מספר אנשים בודדים שישיש להם חזק ותקף כדי להעמיד את המקום עם הסדר הנכון, אבל רב האנשים צריכים להיות רפים ונוחים זה עם זה, כמו שאמרו חז"ל (שבת ל:) לעולם יהיה אדם ענותן מהלל ואל יהיה קפדן כשמיא.

ולכן מלמד בתלמוד תורה שרואה שישיש בתלמידו פשויות ערך, עליו לעזר לו ולעשותו כל מיני השתדלויות כדי לרפא את לבו, כדי שיהיה לו טוב בימי חייו עם הר"י, עם אשתו וילדיו, ויספר לתלמידיו על התנהגותיהם של אבותינו ורבותינו פמה הם היו רכים לפני ה' ולפני הקרובים.

רבותם של אבותינו

זכמו שאמרו חז"ל, שאברהם אבינו ודוד מלכנו נקראו גרים, והיני שהייתה להם רכות וענוה גדולה כמו גרים שמוקדשים זרים בין הצבור, כך הם הרגישו לפני ה' כגרים שלא מגיע להם שום דבר וכל חסד שה' עשה אתם הם הרגישו שיהי מעל ומעבר ממה שמוגיע להם והודו לה' בכל לבם ונפשם.

ולפי יבאר, שמדת הקפדה שהייתה בשמאי הגדון הייתה רק לפניו, שהעמיד פנים של קפדן כדי לגרם לאנשים להתקרב על ידי זה לה' ולהעריף את דרכו של הלל שהוא רך וענו, וכמו שנהג עם אותו גוי שבא לפניו להתגבר, ששמאי דחפו באמת הנבון ומתוך כך הגוי הלך להלל וידע להעריף את התנהגותו כשראה שהוא מקרבו בענוה, ומתוך כך הוא התגבר, ואילו לא היה בא תחלה לפני שמאי, יתכן שהיה מלול ולא מעריף את מדת הענוה של הלל, ורק שמאי שהיה גדול במעלה ביותר לכל להשתמש במדת הקפדה לצורך התועלת, ואילו שאר בני אדם עליהם לדבק במדת הרכות, וזכנו ה'.

בערב סכות כל יהודי הולך לרפש ארבעת המינים ומנדקדקים לשאל תלמיד חכם האם הלולב והאתרוג מהדדים, ויש להבין מה עליו להשב כשאנחנו מסתובבים ובדקדקים את הלולבים והאתרוגים ומה יש ללמד מן התכלית של 'לירך ולא להבה את ה' וללקת בדרכיו ובמדותיו', אלא שפשוטו בודקים את העקוץ של הלולב, וזכר שהתכלית שלנו היא להיות נעים לזאת ולא לעקוץ אף אחד במלים פוגעות, ומאידך האתרוג המסמל על הלב וגם עליו באים לשאל את הרב מלמד אותנו שאדם צריך לשאל ולהקיר בכל התנהגותיו האם הן עולות פשוטה או שהוא רך יותר מהמדה קלפי בני אדם או להפך שהוא קפדן מדי.

"משיח ה' נלכד"

שהרי על ידי מדת הקפדה והתקיפות אדם עלול להפסיד דברים גדולים מאוד וכמו שחז"ל (ירושלמי גריות פ"ב ה"ד) מספרים שביזם שנתרבו בית המקדש נולד מלך המשיח, ואמו שהצטערה מחרבן הבית שארע באותו יום דברה לפניו בקפדה ובתקיפות וקללה אותו וזאתו רגע באה רוח וקמתו והפסדנו את משיח צדקנו.

וכמיני בשמאי והלל, ששמאי היה קפדן והלל היה רך, ועליו לדעת שמדתו של שמאי לא הייתה חלילה פאדם קפדן כמו שאנו מפרים, אלא הוא היה מקבל כל אדם בסבך פנים יפות כמו שאמר בעצמו כנסת אבות הוי מקבל כל אדם בסבך פנים יפות, וכך רואים שהוא נהג פאשר הלל היה הנשיא ושמאי היה כפוף אליו, אף על פי שהוא היה יותר חריף מהלל.

מעלת הקפדה

על כל פנים, יש לדעת שאמנם מדת הרכות היא המדה הנחה שמקרבת את לב הילדים להוריהם, בכל זאת ישנה מעלה גם במדת הקפדות שהיא מתייקרת את דרך הנשיא גלב הילדים, וחז"ל מלמדים אותנו להיות 'עז פנמור' בעבודת ה',

המשך מתיקות הניסים קב על עצמו קבלה טובה.

תושבי המושב התנהגו אתנו במדות אציליות והתענינו בשלומנו ודאגו לתת לנו דברים חשובים שהיו חסרים לנו. לאחר מכן, יצאנו עם האוטובוס ההלופי לכיוון הישיבה, ובדרך עברנו במקום השרפה, ראינו משיאית עם שלד האוטובוס, ובמקום השרפה ברכנו "ברוך שעשה לי נס במקום הזה" בלי שם ומלכות, והתחלנו לשיר באוטובוס

מזמור לתודה. ב"ה הגענו לישיבה באזור 2:30 בליילה, וקמנו להתפלל שחרית בבית כנסת הסמוך שמתפלליו השאירו עיבורנו את התפלן שלהם. הנקדות של הנסים שהתבררו לאחר מכן היו גדולות: ב"ה, מאז תחלת העשן באוטובוס ועד שקלם רדו עברו רק כ-30 שניות, שזוהי סיעתא דשמיא עצומה שהבחורים הספיקו במהירות קזאת לצאת מהאוטובוס.